

חודש בחודשו

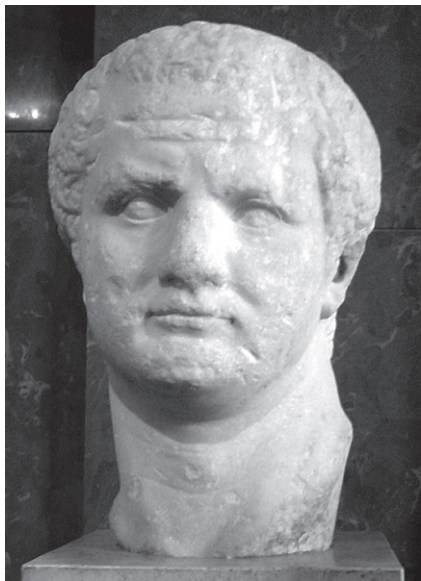

מידעון "גבורת מרדכי" בית כנסת ומרכז קהילתי תורני

בס"ד מנחם אב - תשע"ב // גיליון 265 // רח' הרצוג 32 גבעתיים // www.gvurat-m.org // gvuratmordechai@013net.net // מערכת: חנה בן כוכב, יוסף ארגמן, אפרת סהר, איילת סקסטין, מיכל פרישטיק, יוסי סגל צלמת: רינת טואיטו עיצוב: אורלי אליאס

האם טיטוס התנגד לשריפת בית-המקדש?

- יהושע שוורץ -

טיטוס, האם יוסף בן-מתתיהו שיקר?

מלחמת היהודים (270-6.220). הנה כי כן, על-פי יוסף בן-מתתיהו, דווקא טיטוס - מי שמכונה על-ידי חז"ל "טיטוס הרשע" - עשה כל מאמץ להציל את בית-המקדש. מדוע, אפוא, הקפידו חכמינו לכנותו ה"רשע"? ואולי בכלל עשו לו עוול? אלא שהיום כבר ידוע שיוסף בן-מתתיהו שיקר בעניין זה באופן גס ובוטא. הנזיר הנוצרי (כך!) סולפיקוס סוורוס - אשר העתיק, לתומו, גרסה אחרת של סיפור מועצת המפקדים - כתב שטיטוס תבע במפורש את שריפת הבית. זאת, כדי לקעקע את היהדות ולמנוע מעם-ישראל מרידה עתידית במלכות. אם כן, חז"ל צדקו - טיטוס היה רשע ויוסף בן-מתתיהו היה שקרן.

המשך בעמ' 8 <<

בגלל הגלות ההיא

גדול סופרי ישראל, ש"י עגנון, נהג לומר: "בשל אסון היסטורי שאירע לעם-ישראל לפני 2000

שנה, נולדתי בבוצ'ץ ולא בירושלים". זהו, בתמצית, כל הסיפור של העם-היהודי. ובקטן - זהו גם עיקר סיפורו של גיליון זה שבידיכם, הרואה אור ערב ט' באב.

אכן, הגלות הארוכה, היא העומדת בבסיסם של כל האירועים, הגדולים והקטנים, שאירעו לעם היהודי במהלך ההיסטוריה. היא ניצבת איתנה גם בחייהם הפרטיים של יוצרי גיליון זה.

בגלל הגלות נאלץ חברנו **יהושע שוורץ** לעשות את כל הדרך מאמריקה כדי לכתוב על האחריות האישית של טיטוס לחורבן הבית ולהיווצרות הגלות; בגלל הגלות, נולד חברנו **אריה זיידמן** בכפר קטן בפולניה ולא במאה-שערים; בגלל הגלות נוסע חברנו **יחיאל וסרמן** לקצווי עולם, כדי להעניק לקהילות יהודיות סיוע בענייני מורשת-ישראל; בגלל הגלות - שכנינו לא מקבלים אותנו כאן בחזרה, ולכן נאלץ סמל זכריה באומל הנעדר - אחיו של חברנו **שמעון באומל** - לצאת למלחמה. (סיפור האחים מובא במלאת 30 שנה למלחמת לבנון הראשונה). בגלל הגלות הפך **עופר נוי**, חברנו, לטייס-קרב, אולי מבלי שהרגיש בהקשר.

דברים נוספים בגליונו, ובהם ראיון מרכזי עם הרב **אברהם וסרמן** על הפרס בו זכה, והשיחה עם בן הקהילה **שי סנדיק**, על תרגום ספרות קלאסית. ואם מתעקשים, אפשר למצוא גם בעיסוקיהם קשר מובהק אל האירוע הטראומטי ההוא, אותה גלות המשפיעה על חייו של כל אחד מאיתנו כבר למעלה מאלפיים שנות.

קריאה נעימה

מטבע של טיטוס. בצידו האחד של המטבע דיוקן הקיסר ובצידו השני שבו יהודי כורע

ארועים בקהילה

המשך מעמ' 7 <<

"טיולי כורסה"

חברינו, עוזי ומרים איזביצקי, הוליכו אותנו ברחבי תאילנד וחשפו אותנו לנופים, לתושבים, לפולחנים ולתרבות הייחודית בתוספת מידע נרחב וסרט שצילמו, והצטלמו. אמנות על ציר הרכבת הקלה בירושלים: אריאלה הירש, פתחה בתיאור התכנית ויישומה המורכב. עברנו מתחנה לתחנה, תוך ציון המוצגים האומנותיים ובראשם גם גשר המיתרים. מלאי חוויות יצאנו לחופשת הקיץ! להתראות בע"ה באלול!!

בשם המשפחות השכולות

צילום: אהרון ומרדכי

אברהם בר שלום

בע"ה

לכ' הנהלת קהילת "גבורת מרדכי" חברים יקרים,

מתוך תחושת כבוד והערכה מרובה, מוצא אני לעצמי חובה חשובה לחזור ולהודות על קיום עצרת הזיכרון למרגלות אנדרטת הזיכרון לבני הקהילה שנפלו במערכות-ישראל, כלילי הזיכרון הכללי לחללי צה"ל ערב יום-העצמאות ה-64 למדינתנו. היה זה אירוע רב משתתפים ומרשים במיוחד. הוא הסב כבוד רב לנופלים, למשפחותיהם ולקהילה כולה. מירב התודות ליוזמים ולמארגנים ולכל אלה שנטלו חלק וסייעו לקיומו ולהצלחתו של ערב זה. תודה גדולה לאלוף (מיל') אלעזר שטרן על דבריו בטקס. תודה מיוחדת ליצחק פינקל על תרומתו בתכנון ובהפעלה מוצלחת של כל האמצעים האלקטרוניים והטכניים באירוע זה. תודה לישראל קיזר, על תפעול המערכת בעמוד-האש לזכר הנופלים. וכמובן - תודה מיוחדת ליצחק פורת. מסירותו והתמדתו, במשך למעלה מחצי יובל שנים, בארגון ועריכה של הטקס ועל הנחיית ערב מרגש ומיוחד זה. ואכן, היה זה ערב של "אלה אזכורה", לשם, לתפארת ולתהילה, לבני הקהילה שנפלו ולמשפחותיהם, לכל חברי הקהילה ולכל הרבים שהשתתפו בו. ברגשי כבוד והערכה, **אברהם בר-שלום**

שהשמחה במעונם זר ברכות למזל טוב

ברכות להולדת נינים/ות • למשפחת אילן ומשפחת אשר להולדת הנין • למשפחת פרל להולדת הנין • למשפחת בומץ-בניאל להולדת הנינו • למשפחת ינאי להולדת הנינה • למשפחת עטרה רבינוביץ' להולדת הנינה **ברכות להולדת נכדים/ות** • למשפחת אברך להולדת הנכדה • למשפחת פז להולדת הנכד • למשפחת יהודה שטרן להולדת הנכד • למשפחת הלברשטם להולדת הנכד • למשפחת הרב אברהם וסרמן להולדת הנכדה • למשפחת מתוסוב להולדת הנכד • למשפחת טובה פומרנץ להולדת הנכדה • למשפחת סנדיק, מינרבי ומאירסדורף להולדת הנכדים **ברכות להולדת בנים/ות** • למשפחת עופר ומיכל נוי להולדת הבת • למשפחת צורי ושרון פלד להולדת הבת **ברכות לרגל הבר-מצווה** • למשפחת עזריה, לבן אוריאל • למשפחת הלברשטם (נכד) • למשפחת מידן, לבן דרור • למשפחת בורשטיין, לבן יואב • למשפחת נתן פליישמן, לבן נתנאל **ברכות לנישואין** • למשפחת הרב וסרמן (הבת אלישבע) ומשפחת זינגר (הנכד שלום) • למשפחת שפטלוביץ' לנישואי הבת יעל • למשפחת פרנקל, לנישואי הבת שבות • למשפחת פינקל, לאירועי הנכדה • למשפחת פישלר לנישואי הנכדה • למשפחת שטרסברג, לאירועי הבן רפי

תנחומים

למתתיהו מאירסדורף על פטירת אחיו • לדניאל ורשבסקי על פטירת אמו

האם טיטוס/ המשך מעמ' 1 <<

בִּית גְּדוֹל שָׁרָף בָּאֵשׁ" (מלכים ב' כ"ה ח-ט). ספר מלכים מדבר, אם כן, על "השבעה בחודש". אבל בספר ירמיהו יש תאריך אחר והוא "העשרה בחודש", שנאמר: וְבַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הָיָה שְׁנַת תִּשְׁעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמָלֶךְ נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בָּא נְבוּזַרְאֲדָן רֹב טַבָּחִים עִמָּד לִפְנֵי מֶלֶךְ בָּבֶל בִּירוּשָׁלַיִם: וַיִּשְׂרֹף אֶת בֵּית יְקִנֶּק וְאֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת כָּל בְּתֵי יְרוּשָׁלַיִם וְאֶת כָּל בֵּית הַגְּדוֹל שָׁרָף בָּאֵשׁ" (ירמיהו נב: י"ב-י"ג). חז"ל התייחסו, כמובן, לחוסר בהירות זה וניסו לעשות סדר בתאריכים. בתוספתא תענית ג': נאמר: "... אלא בשבעה בחודש כיבשו גוים את ההיכל ונטלו את העמודים ואת הים ואת המכונות והיו מקרקרין בו שביעי שמיני ותשיעי עד שפנה יום". אבל עדיין קיימת הבעיה של העשרה באב, ועל זה העיר רבי יוחנן: "אלמלי הייתי באותו הדור - לא קבעתי אלא בעשירי, מפני שרובו של היכל בו (בעשירי) נשרף" (בבלי תענית כ"ט ע"א).

האם המקדשים נשרפו באותו יום? לגבי המקדש השני: הוזכר למעלה שהמשנה קובעת ששני בתי - המקדש נשרפו בתשעה באב (משנה תענית ד:ו). גם ההיסטוריון היהודי יוסף בן-מתתיהו, המתאר את שריפת המקדש השני, מדגיש שהוא נשרף ביום בו נשרף הבית הראשון. עם זאת, הוא קובע את התאריך לעשרה באב ("תולדות מלחמת היהודים" 6.268).

ההיסטוריה הוכיחה, כמובן, שטיטוס לא הצליח למחוק את היהדות. שריפת המקדש וחורבן ירושלים שינו, אולי, את פני היהדות בארץ ובחו"ל, אבל היישוב היהודי בארץ-ישראל התאושש. עד מהרה החלה הפעילות הרוחנית של תקופת המשנה והתלמוד. טיטוס אכן שרף, אבל עם-ישראל המשיך לבנות וליצור.

מתי נשרפו המקדשים? ולשאלה מתי נשרפו המקדשים? צום תשעה-באב נזכר כבר בספר זכריה, כשמשלחת מבבל הגיעה לארץ-ישראל ועמה השאלה לגבי המשך קיום הצום, לאור תהליך שיבת-ציון ובניית בית-המקדש השני. בתשובה נאמר למשלחת שיש להמשיך ולקיים את "צום החמישי" והצומות האחרים, על-אף שבעתיד יהפכו כל הצומות "לְשִׁשֹּׁן וּלְשִׁמְחָה וּלְמוֹעֲדִים טוֹבִים" (זכריה ח: י"ט). בספר זכריה לא נזכר המועד של "צום החמישי". אבל, ההנחה היא שהוא התקיים בתשעה באב, או בסמוך לו, שהרי בסופו של דבר קשה לקבוע את המועד המדויק של חורבן בית-ראשון. במלכים מציאנו כתוב: "בִּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בְּשָׁבְעָה לַחֹדֶשׁ הָיָה שְׁנַת תִּשְׁעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמָלֶךְ נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בָּא נְבוּזַרְאֲדָן רֹב טַבָּחִים עִבְדֵי מֶלֶךְ בָּבֶל בִּירוּשָׁלַיִם: וַיִּשְׂרֹף אֶת בֵּית יְקִנֶּק וְאֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת כָּל בְּתֵי יְרוּשָׁלַיִם וְאֶת כָּל

תמונה לא מלבבת

- יחיאל וסרמן -

הולכים ומתרחקים מישראל.
אילוסטרציה

רוב יהודי העולם אינם מרגישים היום כמי שחיים בגולה. הם גם לא רואים בישראל את מרכז ההוויה של העם היהודי. לפנינו אתגר אדיר

לאחרונה התקיימו בירושלים אירועים יהודים-ציוניים חשובים ביותר, אליהם הגיעו מאות נציגים מהתפוצות. הם באו מעשרות מדינות. בתוקף תפקידי כנציג תנועת "המזרחי" במוסדות הלאומיים, וחבר ההנהלה הציונית, השתתפתי בכולם.

מה למדנו באירועים אלה? ראשית, שמצב העם היהודי כיום איננו חופף את חזונו של נביאי ישראל, שראו את המוני העם שבים למולדתם מארבע קצוות תבל. 64 שנים לאחר הקמת מדינת-ישראל - המציאות שונה. מחצית מהעם היהודי עדיין מתגוררת מחוץ למדינה. רובה המכריע נמצא בצפון-אמריקה ואינו מתכוון להעתיק את מקום מגוריו. חלק זה של העם בנה קהילות מבוססות, בתי-כנסת ובתי-ספר, שירותים קהילתיים ודתיים עצמאיים. מאות קהילות יהודיות חיות במקומות אלה ואף ראות בהם את מרכז חייהם.

העברית איבדה את הבכורה

עצוב, אבל הרוב המכריע מבין יהודי התפוצות אינו רואה עצמו כיום כמי שחי בגלות. היהודים חיים בכל אתר ואתר, מרוצונם החופשי, ואינם חשים במצב כפוי או נחות. הסיבה: כיום העלייה לישראל אפשרית מכל מקום בעולם ובכל עת.

אפשרות כזאת לא הייתה בעבר. יותר מכך: בכל מקום ניתן לשמור היום על הזהות היהודית בפרהסיא, ולקיים אורח חיים יהודי מלא. בנוסף, רבים גם אינם רואים את מדינת-ישראל כמרכז ההוויה של העם היהודי. הבוחן את יהדות התפוצות כיום, ובמיוחד את יחסה למדינת-ישראל, מגלה כי חלה נסיגה במעמדה של מדינת-היהודים ובמרכזיותה בחיי העם היהודי בתפוצות. דומה כי לנגד עינינו הולכת ומתפתחת התופעה של "ניו-יורק וירושלים". סיבות אחדות לכך. חלקן אובייקטיביות וחלקן סובייקטיביות.

הפיחות במעמד ישראל מתבטא בתחומים שונים ובראשם - החינוך. מסתבר שהזמן המוקדש היום ללימוד נושאים הקשורים במדינה, הולך ומצטמצם. החינוך מתרכז בעיקר בציון אירועים ומועדים יהודיים.

גם השפה העברית אבדה את הבכורה.

כשפה, היא נלמדת במקומות בודדים בלבד. השפה המדוברת היא שפת המקום. אפילו לימודי - הקודש נלמדים, לרוב, בשפת האם. רק בתי-ספר מעטים מלמדים עברית בעברית. היבט מדאיג נוסף: לא מעטים מבין יהודי התפוצות סבורים כי אנו נמצאים, מזה זמן מה, בעידן הפוסט-ציוני. העובדה שמדינת-ישראל מתמודדת כיום בזירה הבינלאומית בדה-לגיטימציה מצד מדינות וארגונים רבים, משפיעה גם היא.

ארץ ישראל כמשאת נפש

בפרשת-הדרכים בה אנו נמצאים היום, מונח לפתחנו אתגר גדול ואפילו קריטי. לצד טיפוח חכם, מורכב ומעמיק של הקשר למדינה, חובה עלינו להבהיר לאחינו בתפוצות כי העיקרון הציוני היסודי הוא, כי ארץ-ישראל הייתה משאת נפשו של עם-ישראל, בכל אתר ואתר לאורך כל הדורות. ועוד: עלינו לקבוע חד-משמעית שמדינת-ישראל איננה תפוצה יהודית נוספת. מדינת - ישראל היא מרכז החיים היהודיים, הגשמיים והרוחניים. יש להסביר כי לאורך כל שנות קיומה מטלטלת המדינה בין רגעים גדולים לשעות קשות. לכן, על כל יהודי ויהודי בכל העולם לסייע לה בהמשך התבססותה והתפתחותה.

ארועים בקהילה

המשך מעמ' 3 <<

נוספים לגבי הנסיעה, הטיול ולו"ז השבת יפורסמו בקרוב על לוח המידע.

פעילות מועדון אחיעזר מיסודו של יהושע בן-זאב

להלן סיכום נושאי ההרצאות שלאחר הפסח:

שירת משוררות

חייה ויצירתה של זלדה הירושלמית - מפי אסתר אטינגר, חוקרת וכותבת תולדותיה. יצירתה וחייה של ויסלבה שימבורסקה, כלת פרס נובל, מפי חנה לבל שסחפה את כולנו למעמקי שירתה המופלאה.

סיפורי שואה אישיים

שני חיי שרה - מפי הסופרת שרה טסלר, ששיתפה אותנו בקורותיה והעניקה דרכם כוחות ואמונה. סיפורה של תינוקת בשואה-מפי אסתר רמיאל, שניצלה וזכתה להוקיר תודה למצילה באמצעות יד-ושם כחסידי אומות העולם.

סיפורי מלחמה אישיים

אמנון שרון, אשר עבר את תלאות השבי הסורי במהלך מלחמת יום-הכיפורים, סיפר על ספרו "שפוי בדמשק". יוסף (ספליה) סגל - צנחן במלחמת ששת-הימים, תיאר את ימי ההמתנה בדרום, את שינוי היעד לכיוון ירושלים ואת ימי הקרבות הקשים. בסיפורו ריגש אותנו ספליה בגודל הנס שארע לו ולכל העם והמדינה.

מבט נוסף על מגילת רות

מתיא קם, היסטוריונית וכותבת תכניות לימוד, הרצתה בעברית רהוטה ושירית על שיבת נעמי ורות מגלות שדה מואב לבית לחם, כמודל לתחייה הלאומית ולרעיון הציוני, לעבודת האדמה וללאום היהודי. ציורי אמנים בצד פרסומים עממיים מתקופת ראשית העליות הציוניות היוו הוכחות לקשר זה.

מבט כלכלי

יוסי פרידמן, כלכלן בכיר, מומחה להשקעות, ניתח את מצבה של הכלכלה הגלובלית והכניס את קהל השומעים לרזי הדילמות ולמשברים העולמיים והמקומיים.

המשך בעמ' 8 <<

ויקטור הוגו, מקרא ותרגום

שי סנדיק, בוגר ישיבה, מתרגם ספרות קלאסית מאנגלית ומצרפתית שלמד בכוח עצמו. הפרויקט השאפתני מכולם - תרגום מלא של "עלובי החיים" מאת גדול סופרי צרפת - איילת סקסטין -

שי סנדיק, בן קהילתנו (28), בוגר ישיבת שעלבים, לומד מדעי החברה והרוח ועוסק בתרגום ספרות יפה. הוא אב לשתי בנות וגר ברמת גן. "התרגום", אומר שי, "הוא אהבה ולא פרנסה. בניגוד למה שחושבים רבים,

שי סנדיק עם ספר שתרגם מצרפתית

בתרגום, ללא קיצורים. שי כבר תרגם כשליש מהיצירה, עד אשר ההוצאה לאור החליטה להפסיק את הפרויקט משיקולים כלכליים. כעת טורח שי על תרגום חדש לספרה של ג'יין אוסטין "תבונה ורגישות". הוא מנסה להימנע מן החסרונות שבתרגומים הקודמים. מטרתו להגיע ללשון שתשמור על אופייה של המאה ה-19, בה נכתב הספר. עם זאת, הוא משתדל שהשפה לא תישמע ארכאית ונוקשה.

תרגום קלאסיקות מביא לא פעם את שי, בחור דתי, להתלבטויות לא קלות. לעתים הוא מוותר על תרגום אם יש בו אלמנטים המנוגדים להשקפותיו. כך היה עם ספר ביוגרפי אודות השחקנית מרילין מונרו. הוצאות הספרים מכבדות את גישתו.

תרגום אינו מתמצה בהקלדה של הטקסט בשפה אחרת. הוא מחייב את המתרגם לחדור לטקסט, למצוא את המשמעויות החבויות בו ולהעביר אותו אל הקורא, מבלי שזה ירגיש ביד מתווכת". זהו האתגר עמו אוהב שי להתמודד. אל התרגום הגיע מתוך אהבתו לכתובה ולשפות. מגיל צעיר עסק בתחום, כתחביב. הוא תרגם שירים, סיפורים ומחזות, להנאתו. מלבד האנגלית, שרכש בתיכון ופיתח בכוחות עצמו, למד לבדו גם צרפתית, מתוך ספרים. אף-על-פי שמעולם לא למד תרגום באופן רשמי, הוא מתרגם כיום משתי השפות לעברית. עד כה, תרגם תשעה ספרי ספרות יפה. שאיפתו היא ללמוד תרגום בבר-אילן. לפני שהוא ניגש למלאכת התרגום, מקפיד שי ללמוד את עולמו של הסופר. אם הסופר

רכב עוצר לידך בשבת והנהג שואל...

שיחה עם רב הקהילה, אברהם וסרמן, עם קבלתו את פרס עמינח על ספרו "רעך כמוך", על תשובות לנהגים בשבת, על לחיצת יד לאישה, על מגורים בסביבה מעורבת ועל קירוב הציבור הכללי ל"גבורת מרדכי"

- גידי פרישטיק -

הרב וסרמן מקבל את הפרס מידי פרופ' נח עמינח, י"ר ועדת הפרס

ספרו של הרב אברהם וסרמן "רעך כמוך", מקבץ לראשונה בחיבור אחד את הסוגיות ההלכתיות הקשורות בממשק שבין דתיים לחילוניים. הספר דן במגוון נושאים - החל מ"מעמדו ההלכתי של החילוני", המושך בסוגיות הנוגעות לחילוני בבית-הכנסת; התנהלות מול חילוניים בשבת; צניעות; קבורה חילונית ועוד. את ההסכמות לספר כתבו הרב אברהם שפירא זצ"ל וכן הרב זלמן נחמיה גולדברג שליט"א. הרב יעקב אריאל שליט"א, רבה של רמת-גן, הוסיף גם הוא הסכמה ואף צירף הערות המחזקות או חולקות על סוגיות שונות בספר. חבר השופטים נימק את מתן הפרס באומרו: "הפרס ניתן לאות הערכה והוקרה על בירור מעמיק על פי הספרות ההלכתית וספרי השו"ת, במעמדם של החילונים על פי ההלכה, ועל הבעיות שניצבות לפני הציבור הדתי ביחס אליהם במצבים שונים בסביבה אחת ובפרהסיא של המדינה היהודית".

שאלה: האם העיסוק המרוכז שלך בהלכות דתיים-חילוניים נובע מהיותך רב קהילה בעיר מעורבת כמו גבעתיים?

אכן המגע הרצוף והמתמיד עם ציבור חילוני, וההתמודדות עם שאלות הלכתיות הנובעות מכך, הם שדרבנו אותי לכתוב את הספר. חשבתי, שראוי לרכז את מגוון הסוגיות והדעות השונות תחת קורת גג אחת. הסוגיות עצמן אינן חדשות. הן מופיעות בספרים וביטאונים רבים.

האם יש, לדעתך, ערך הלכתי מיוחד למגורים בסביבה מעורבת?

קשה לתת נוסחה כוללת. יש מי שמתאים להם סגנון כזה ויש סגנון אחר. כשהייתי בקיבוץ היו חברים שדברו רבות על שכנות ושותפות עם חילונים. הערתי אז, שקיבוץ דתי, מעצם הגדרתו וסגנון התנהלותו, הוא חברה דתית. חברה זו סגורה לחילוניים לא פחות משכונה חרדית בירושלים. אגב, כך היה במשך שנים בשכונה שלנו בגבעתיים וגם בשיכון הפועל-המזרחי בו גדלתי. זה המצב גם בערים ושכונות אחרות. הנחיית חז"ל היא לגור במקום תורה, כדברי רבי יוסי בן-קיסמא במסכת אבות. אבל,

פעמים רבות יכול אדם ליצור לעצמו, במקום מגוריו, חברה ואווירה שיענו על הדרישה הזו. באחת מהערותיו על ספרי, הביא הרב אריאל בשם החזון-איש, כי יש עדיפות להקמת ישיבות במקומות מעורבים, כדי להשפיע. הוא הוסיף, כי מי שגר בסביבה מעורבת מתוך שליחות ומודעות של נתינה והשפעה, נכלל בהגדרת שלוחי מצווה שאינם ניזוקים גם מבחינה רוחנית.

רכב עוצר לידנו בשבת והנהג מבקש לדעת איך מגיעים לפארק, עונים או לא?

זו, כמובן, השאלה הנצחית. ההתלבטות בנושא ברורה: אם לא נענה או נתחמק, עלול הנהג לכעוס ולשנוא. מאידך, אם נענה, אנו מראים כביכול זלזול בקדושת השבת. הרב שלמה זלמן אוירבך התלבט בסוגיה. בתחילה סבר שאסור לענות, ואחר כך חזר בו ופסק כי אפשר לענות ולומר מה הדרך הקצרה. עם זאת, קבע, יש להוסיף ולומר כי שבת היום ואין לנסוע בשבת ולמרות זאת נאמר מה הדרך. בספרי ציינתי שיש חולקים עליו, וסבורים שחילול ה' בהדרכה כזו מכריע את הכף שלא להנחות. גם בסוגיא זו שתי הדעות מתכוונות להתנהגות המיטבית במצב בעייתי. גם הנמנע ממתן תשובה לחילוני, צריך לנמק ולומר לו שאינו יכול

להנחות מפאת חילול שבת, או לחילופין לשקר מפני השלום ולומר שאינו יודע.

אישה מושיטה לי יד בתחילת פגישת עבודה. אם לא אלחץ את ידה ברור שתיעלב. אפשר ללחוץ?

יש לדון היטב האם אכן בכל מצב היא תיעלב. פעמים רבות הסבר ענייני ומנומס פותר את אי הנעימות. הנחיית חז"ל להקדים שלום לכל אדם יכולה אף היא להועיל, כיוון שהיוזם את אמירת השלום מכתוב את סגנונה. וכשהוא עושה כן מרחוק, תוך שימוש ב"שפת גוף" שאינה כוללת לחיצת יד - הבעיה נפתרה מאליה. יחד עם זאת, כשכל זאת נוצר המצב שציינת - קיים היתר של כמה פוסקים ללחוץ יד בנימוס ולא בתור חיבה. בספרי ציינתי, שההיתר לכך הוא כשאין מדובר במצב ההופך לשגרה. שכן, תכיפות ותדירות סגנון שכזה עלולים להוביל למדרון חלקלק.

האם מותר להיכנס בדרך לאורחן שאין בו תעודת כשרות משום שהוא פועל בשבת ולקנות קפה בכוס חד-פעמית?

גם כאן החיים לא פשוטים. כל אדם צריך לחשב את מעשיו, ושומר הלכה - עוד יותר. גם בכך דנתי בספרי. בפנינו שתי

בעיות - חילול ה' והכשלת אחרים. לעתים יש חילול ה' בעצם העובדה שאדם חובש-כיפה נכנס לקנות במקום טרף. לעתים יש חשש שאחרים, שאינם מבינים, יראו אותו קונה ויחשבו שהמקום כשר. כשאין את שני החששות - והדבר נתון להערכת מצב של כל מקרה לגופו - אפשר לקנות ולהזדרז ולצאת משם. בארץ-ישראל, בה יש על פי רוב אלטרנטיבות כשרות - יש להימנע במידת האפשר, אלא אם כן אין בקרבת מקום אפשרות אחרת, והצורך בקניה אינו ניתן לדחייה. למשל, כשילד קטן צמא. צריך לזכור גם את ההיבט הציבורי במאבק על שמירת הכשרות במדינה. ככל שיש יותר דרישה לכשרות - כך מתרבים המקומות הכשרים.

ובחור"ל?

דווקא בחור"ל, כיוון שאין אפשרות אחרת, אין בעיה של חילול ה' או הכשלת הציבור. כולם יודעים שאתה קונה מוצר סגור וכשר, וכל היהודים שומרי-ההלכה עושים כך.

בראיון התייחס הרב וסרמן לנושאים נוספים ובהם: עתיד הקהילה, הגרעין התורני, ריבוי טקסי בר המצווה מבחוץ, וענייני הכשרות בעירנו גבעתיים. הנושאים החשובים הללו יובאו בגיליון הבא ויעודכנו. הראיון דלעיל מתייחס רק לנושא הפרס.

הרב אברהם וסרמן - אבני דרך

בילדותו התגורר הרב וסרמן בשכונת יד אליהו בת"א. אחר כך - בבני-ברק. היה חניך ומדריך בסניף בני-עקיבא ולמד בישיבת "נתיב מאיר" בירושלים, בראשותו של הרב אריה בינה זצ"ל. למד בישיבת "מרכז הרב" ועשה שירות צבאי בתותחנים. אח"כ עבר קורס רבנים צבאיים ושירת כרב-צבאי במילואים. שלוש שנים שימש כרבה של קבוצת שלוחות. הוא ממקימי ישיבת רמת-גן ומשמש בה כר"מ. מזה 22 שנה הוא רב הקהילה ב"גבורת מרדכי". רעייתו היא ד"ר נאוה וסרמן. לבני הזוג שישה ילדים ושתי נכדות. הספר "רעך כמוך" יצא לאור לפני כארבע שנים. בימים אלה ייצא לאור ספר נוסף פרי עטו של הרב ושמו "בריחי שעריך" - סוגיות במסכת בבא-בתרא. ספר נוסף, בהכנה, עוסק ביחסי הרב קוק והקק"ל. ראוי לציין כי במסגרת פעילותו בקהילה המורחבת נפגש הרב אישית עם כל בני-המצווה מחוץ לקהילה ומשפחותיהם לפני שאלה עולים לתורה בשבת.

המריאו מיבנה, נחתו בהרצוג

עפר ומיכל נוי - הוא טייס היא עו"ד - חזרו לקהילת "גבורת מרדכי" לסיבוב שני ומגדלים בה בשמחה את חמשת ילדיהם. מיכל גם מנחה כלות ב"צהר" ורואה חשיבות במגורי דתיים בעיר מעורבת

משפחת נוי בהרכב מלא

עפר סיים תואר ראשון בפסיכולוגיה בבר-אילן והחל תואר שני, אותו בינתיים לא סיים. הוא השתתף במלחמת לבנון השנייה והיה מדריך בבית-הספר לטיסה. הם הגיעו לשכונתנו, בתחילה, בעקבות יעקב נוי, חברנו, שהוא דודו של עפר. כיום זהו הסיבוב השני שלהם בשכונה. הם מעורים הרבה יותר מבעבר. מרוצים מהדירה (של תיאה ומרדכי אפשטיין ז"ל, ברחוב הרצוג) מהשכנים בבנין, מהחברה המגוונת וגם מאופי הקהילה והפעילויות בה, במיוחד בשבתות. הם אף מתכוונים להשתתף בשבת קהילה. מיכל רואה חשיבות במגורים בקהילה דתית בעיר חילונית. היא מכנה זאת "להפוך גורל ליעוד". מבחינתה זו "הזדמנות לפתיחת צהר חשוב ללב האנשים בציבור החילוני, המאפשר להרבות את האהבה-בעם-ישראל וגם את האמונה בקרבנו". מיכל מתנדבת בארגון "צהר" כמדריכת כלות.

בשנים האחרונות עפר ומיכל החליפו עבודות. מיכל החלה לעבוד בבית - השקעות בתפקיד סמנכ"לית לפיתוח עסקי (עכשיו בחופשת לידה) עפר עובד בחברה המבצעת פרויקטים לחיל-האוויר. במילואים הוא משרת במרכז שליטה של החיל. למיכל ועפר חמישה ילדים - רוני, הראל, מעיין, אמיתי ואמנה הקטנה.

יוסף ארגמן

רס"ן עפר נוי (35) הוא טייס-קרב במילואים (עכשיו במשל"ק). מיכל נוי (35) היא עורכת-דין במילואים (עכשיו בחופשה). בשירות הסדיר היומיומי, הם בעל ואישה ובעיקר - אבא ואימא לחמשת ילדיהם. רק לאחרונה נולדה להם בת. מבחינתם, הראיון לביטאון הוא ההזדמנות הנאותה להודות לכל חברי קהילת "גבורת מרדכי" שמיהרו להציע עזרה עם הולדת התינוקת. עפר נולד בקיבוץ הדתי עלומים שבנגב הצפון-מערבי. הוריו, ממייסדי המשק. מיכל נולדה בקבוצת יבנה. אמה היא בת הדור השני בקיבוץ. עפר ומיכל נפגשו בתיכון של הקיבוץ הדתי ביבנה. למדו באותה כיתה פיזיקה ומתמטיקה במגמה הריאלית. (עפר: "מיכל הייתה תלמידה יותר טובה. היו לה גם ציונים יותר טובים"). עם סיום התיכון - התפצלו. עפר התקבל למכינה הקדם - צבאית בעצמונה. אחר כך - לקורס טיס. מיכל התגייסה לצה"ל ושירתה בחיל-המודיעין. עפר, שמעולם לא חלם על טיסה, סיים ב-1998 את המסלול היוקרתי כטייס-קרב ("קורס היובל") והוצב בטייסת F-16. בינתיים סיימה מיכל את "מכללת ברוריה" ולדבריה "גדלה בתורה". אחר כך למדה משפטים באוניברסיטה העברית. התמחתה ועבדה במשרד יוקרתי בת"א והייתה גם יועצת משפטית בחברת ביטוח.

"אתה כבר גדול ויכול לעשן"

ר' אריה זיידמן נזכר בימי הבר-מצווה שלו בפולין, בימי הסבל ברוסיה וגם בימים בהם היה חייל בקרבות על ירושלים ב-48'

- יוסי סגל -

אריה זיידמן בצד"ל (השני משמאל)

חרבו אריה זיידמן (88) ידוע באמרות-הכנף ובאנקדוטות המשעשעות שהוא שולף, כלאחר יד, מתוך זכרונות הפנומנאלי. המתפללים כבר רגילים: בכל בוקר באים הלוויים ליטול ידי הכוהנים וממתנינים למוצא פיו של אריה. "אריה, פסוק את פסוקך הבוקר", אני מבקש. בתגובה הוא שולף מהשרוול: "אני מכיר יהודי טוב שהוא 'ירא שמים' גדול - יש לו פחד טיסה". אריה גם זוכר אין-סוף גימטריות וכמובן "גרסא דינקותא" בתלמוד ובאגדה. הוא תלמיד חרוץ בכולל של יום שישי. כל ערב הוא לומד גם בבית, תוך שהוא רושם הערות בעיפרון בשולי דף הגמרא. עשרות שנים היה איש הכספים הבכיר של עיתון "מעריב". לפני מספר שנים נפטרה רעייתו. מאז הוא לבד. יש לו שלוש בנות - חני, ציפי ומיכל - וכן נכדים רבים וגם נינים. הוא לא חוגג ימי הולדת ("למה לי להזכיר לקב"ה שאני עוד בחיים?")

אריה נולד בבית חסידי (חסידי רופשיץ) בכפר ליד העיר רוזבדוב. בכפר התקיימה קהילה קטנה ובה כ-120 יהודים. ליד בית-הכנסת היה "חיידר". אביו היה שען ואימא הייתה מנהלת בית-מסחר לבדים. במשפחה היו חמישה ילדים. אריה הבכור ואחריו עוד ארבע אחיות צעירות. אמו נפטרה כשהיה כבן חמש-עשרה.

מה אתה זוכר מילדותך?

ראשית את בר-המצווה. שום חגיגה מיוחדת. ביום חמישי באנו לבית-הכנסת. אני מניח תפילין, עולה לתורה, חותכים עוגה של אמא ומביאים וודקה. הגבאי נותן לי סיגריה ואומר 'אתה גדול ויכול כבר לעשן'. אני זוכר את הלימודים. חצי יום בבית-הספר הכללי (פולני). אחרי הצהריים ישר רצים ל'חיידר' עד שמונה בערב. אחר כך יש עוד להכין שעורי-בית לבית-הספר. אני זוכר את אבא יושב כל ערב עד שעות מאוחרות ולומד גמרא. אבא היה תלמיד חכם.

ב-1 בספטמבר 1939 פלשו הגרמנים לפולין והחלה מלחמת העולם השנייה. אריה ואחיותיו עוברים את מסלול הסבל שנפל על יהודי פולין כרעם ביום לא בהיר. אריה מצא עצמו במחנות עבודה, ידע רעב,

המדינה, גויסנו ל'צבא שבדרך'. עברנו אימונים של כחודש ימים במחנה ליד מינכן. במחנה הזה היו כ-500 איש. המפקדים היו רובם אנשי ה'הגנה' מהארץ. בחודש מאי, כמה ימים אחרי הכרזת המדינה, יצאנו לדרך על ספינת המעפילים "מאלה". אנחנו, הבחורים, עברנו ישר למחנה אימונים - בתחילה לבית-ליד ואחר כך לתל-ליטווינסקי (היום תל-השומר). הטיירות נמשכה שישה שבועות ואחריה הוצבתי כחייל קרבי בגדוד 68 בחטיבת 'עציוני'. היינו במשלטים בדרך לירושלים ובעמדות שבקו העירוני.

ואיך התפתחו חיך מאז?

השתחררתי בשנת 1950 והתחלתי את החיים מחדש. למדתי חשבונאות. התקדמתי יפה במקצוע. עברתי השתלמויות רבות בנושאים כלכליים, פיננסיים וחשבונאיים. עבדתי 45 שנה בתפקיד בכיר בעיתון 'מעריב'. נשאתי לאישה את יפה ז"ל לבית אוסטר והקמתי משפחה.

לסיכום, האם תרצה למסור משהו למישהו באמצעות הביטאון, אולי דרישת-שלום?

יש לי כלל: בקיץ החם אני אף פעם לא מוסר דרישת-שלום חמה...

אריה זיידמן לומד דף גמרא בביתו

ארועים בקהילה

הרמת כוסית לרגל יום העצמאות ה-64

בתום תפילת ערבית חגיגית בערב יום-העצמאות, התכנסו חברי הקהילה ברחבת הזיכרון לציון התאריך המיוחד. עו"ד גידי פרישטיק, יו"ר הקהילה, פתח את הטקס בדברי ברכה המסכמים עשייה והישגים, ובאיחולים להמשך בנייה והתפתחות בעזרת ה' "למדינה ולקהילה". הוא סיים בברכה על היין - ולחיים!!! שלושה מילדינו יהודה סבן, רחל פרנקל ותפארת סבן - קראו דברי הגות משל הרב קוק, הרב מ.צ. נריה והמשוררת אסתר ראב, שנכתבו בראשית התחייה הלאומית והעליות הציוניות. ברקע הושמעו שירים תואמים. בתחושה מרוממת וחגיגית ובהכרת תודה על זכותנו להשתתף ולתרום לשיבת-ציון, שרנו את המנון "התקווה".

השתתפות ערה בלימוד ליל שבועות

משתתפים רבים הגיעו ללימוד ליל שבועות בנושא "הלכה, מוסר ומשפט". הרב וסרמן העביר את השיעור המרכזי בנושא. עו"ד קליף פליג עורר עניין רב ואף פולמוס בשיעורו, כאשר דיבר על הנושא "כשמוסר והלכה מתנגשים - המקרה של אשת כהן". עו"ד גידי פרישטיק העביר שיעור על "הלכה ומשפט בינלאומי" נוכח אזכורי "דין המלכים" בספרות הפוסקים. הרב איתן אמיניאן לימד מדרש מרתק בנושא "בשעה שעלה משה למרום" ור' עמירם סבן קינח בשיעור שלפני תפילת ותיקין בעניין "מתנות עניים כהכנה למתן תורה". עו"ד ג'יי נוסטדטר ור' עמירם סבן העבירו שיעורים לילדים ובני-נוער רבים יחסית, שהשתתפו בלימוד.

הרשמה לשבת קהילתית

ועדת התרבות מודיעה כי הסתיים השלב הראשון של ההרשמה לשבת הקהילתית. האירוע יתקיים א"ה באכסניית אנ"א בעכו בשבת פר' "כי תצא", יג'-יד' באלול תשע"ב (30/8-1/9). מתעניינים נוספים מתבקשים לפנות לארני - יו"ר ועדת התרבות. הם יירשמו ברשימות המתנה למקרה ביטולים. הפרטים

המשך בעמ' 7 <<

"זכריה היה בחיים אחרי הקרב"

שמעון באומל, חבר קהילתנו, ממתין כבר 30 שנה לידיעה שתעיד על גורלו של אחיו הנערד מקרב סולטאן - יעקוב בלבנון - יוסף ארגמן -

ל מלחמה בישראל הצמיחה את הקרב הטראומטי שלה. למלחמת-העצמאות צמוד קרב לטרוך; למלחמת סיני - קרב המיתלה; לששת-הימים - גבעת התחמושת; ליום הכיפורים - החווה הסינית ולמלחמת לבנון הראשונה - שלאחרונה צוינו 30 שנה לפריצתה - יש את קרב סולטאן-יעקוב, הקרב הקטלני ביותר נגד הסורים. חבר קהילתנו, שמעון באומל, חסר מאז את אחיו, זכריה באומל. גורלם של זכריה ושני חבריו לצוות הטנק (צבי פלדמן ויהודה כ"ץ) הנעדרים מאז ליל ה-11 ביוני 1982 - עדיין לוט בערפל כבד.

שמעון, מה אפיין את זכריה כנער וכבחור צעיר?

זכריה היה שרוף על ספורט. במיוחד על כדורסל. כשרק מצא זמן פנוי, אפשר היה למצוא אותו במגרש. הוא התגייס לצבא במסגרת ההסדר. זמן מה התנייד בין הישיבות, עד שבסוף ננעל על 'הגוש'. כשפרצה מלחמת לבנון הראשונה, הוא אמור היה להשתחרר מהצבא.

כמה ילדים במשפחת באומל?

אנחנו שלושה: אני הבכור, אחריי אחותי אסנה. זכריה הוא האח הצעיר. כיום הוא אמור להיות בן 52. נולדנו וגדלנו בניו-יורק, ברובע ברוקלין. עליתי ארצה לבדי ב-1969. שאר המשפחה הגיעה, כמותוכנן, ב-1970.

היכן למדתם?

בצעירותנו, למדנו באותו בית-ספר בברוקלין. שמו 'ישיבת עץ חיים בורו-פארק'. כילדים, היו לנו תחומי עניין שונים. אחרי שעלינו ארצה, אני למדתי בפנימייה. באותה תקופה כמעט ולא התראינו. נפגשנו בעיקר בימי חופשות הקיץ. אחרי שהתגייסתי לצה"ל התראינו עוד פחות.

אביך ניהל מערכה עצמאית ממושכת לבירור גורל אחיו. לאלו תובנות הגיע?

אבי ז"ל הגיע למסקנה שאנשי הצוות הנעדרים שרדו את הקרב. הוא גם קיבל מידע מתקופה מאוחרת יותר ובו

שמעון באומל

האם, לתחושתך, השלושה עדיין בחיים?

אינני בטוח אם זכריה והשניים האחרים עדיין בחיים. אבל, אי-אפשר לשלול את האפשרות. חוץ מזה, גם אם אינם בחיים, חובת הסורים להחזיר את גופותיהם.

כיצד מתקיים הקשר עם צה"ל אחרי פטירת אביך?

הצבא עדיין בקשר עם אימי, בעיקר דרך היחידה לאיתור נעדרים. יש קשר גם באמצעות מסגרות אחרות שלא אפרט.

שמעון הוא אב לשתי בנות. הוא מרצה לאנגלית כשפה זרה במכללה האקדמית אחווה, ובמכללת ספיר. באחווה הוא משמש גם כרכז היחידה.